

Melding 7/17

Til: Fylkestinget

Fra: Fylkesordfører

Regionreformen – videre prosess etter vedtak i Stortinget

Kommunal- og forvaltningskomiteen sin innstilling til Stortinget angående «Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå» ble behandlet av Stortinget 8. juni 2017. I behandlingen vedtok Stortinget å slå sammen Troms og Finnmark. 96 stortingsrepresentanter stemte for, mens 73 stortingsrepresentanter stemte imot.

I forkant av vedtaket i Stortinget har regionreformen vært grundig behandlet av politiske organer i Finnmark fylkeskommune. Fylkestinget i Finnmark har siden 2015 behandlet sak om regionreform fire ganger;

- Juni 2015: FT-sak nr. 2/15 Prinsipper for et regionalt folkevalgt nivå.
- Desember 2015: Melding nr. 9/15 – Regionreformen og Finnmark
- Juni 2016: FT-sak nr. 18/16 – Regionreformen. Etter St.meld. 22.
- Desember 2016: FT-sak 38/16 – Regionreformen. Vurdering av ulike alternativer for Finnmark.

Det sentrale elementet i alle behandlingen av regionreformen har vært at Finnmark skal fortsette som egen regionen. Dette ønsket har Stortinget, med sitt vedtak, ikke etterkommet. En tvangssammenslåing av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune innebærer rettslig sett at begge fylkeskommunene opphører å eksistere, og at det etableres en ny fylkeskommune.

Fylkesordføreren fremmer på bakgrunn av dette en melding om som tar for seg sentrale temaer som det politisk må tas stilling til i løpet av høsten 2017. Meldingen kan løftes opp og behandles som sak dersom fylkestinget ønsker dette.

Regionreformen – videre prosess etter vedtak

Proessen frem til at det opprettes en ny fylkeskommune er nærmere regulert i Inndelingslova (2001). Etter at Stortinget nå har vedtatt sammenslåing av Finnmark og Troms vil neste milepæl være at Kommunal- og moderniseringsdepartementet innkaller fylkestingene i de to fylkene til et felles fylkesting.

I det felles fylkestinget skal følgende områder forhold bestemmes (inndelingslova §25):

- Navn på det nye fylket
- Tallet på medlemmer i det nye fylkestinget
- Kriterier for sammensetning av og funksjoner til fellesnemd etter §26 i inndelingslova
- Valg av revisor for virksomheten i fellesnemda
- Oppretting av eventuelle fellesorgan for å sikre gjennomføringen av sammenslåingen

I tillegg kan andre områder som er viktige for fylkeskommunene drøftes.

I etterkant av det felles fylkestinget må både fylkestinget i Finnmark og Troms hver for seg gjøre vedtak om punktene over.

I inndelingslova § 26 fremgår det at det skal opprettes en fellesnemd som skal samordne og forberede sammenslåingen. Fellesnemda skal minimum bestå av 3 medlemmer fra hvert fylkesting og velges av og blant fylkestingets medlemmer. Øvrige kriterier for nemdas sammensetning og fullmakter skal vedtas i felles fylkesting. Sammensetning av fellesnemda kan for eksempel gjenspeile innbyggertallet i fylkeskommunene, settes sammen av like mange representanter fra hvert fylke eller som i Trøndelag bestå av alle fylkestingsrepresentantene for de to fylkene.

I Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder «Etablering av nye kommuner og fylkeskommuner – formelle rammer og erfaringer fra tidligere sammenslåinger» er det også en rekke eksempler på hvordan en kan organisere en sammenslåingsprosess. Det er fellesnemda som vedtar hvordan sammenslåingsprosessen skal organiseres, og om det for eksempel skal etablere prosjektorganisering, arbeidsutvalg og partssammensatte utvalg.

Viktige temaer for Finnmark i den nye regionen

Fylkesordføreren vil nedenfor komme med noen betraktninger i forhold til de ulike områdene som Inndelingslova krever at fylkestinget tar beslutning på etter felles fylkestingsmøte.

Felles fylkesting i Kirkenes

Fylkesordføreren mener det er sannsynlig at et felles fylkesting, pga. sommerferie, stortingsvalg og statsbudsjett tidligst kan arrangeres etter oktober 2017. Det er også viktig at det første felles fylkesting gjennomføres i Øst-Finnmark, dvs. Kirkenes. Dette har sammenheng med den store motstanden i Finnmark til sammenslåingen av fylkene. Motstand handler i stor grad om frykten for at befolkningen i Finnmark vil miste sin demokratiske innflytelse i et nytt stort fylke. Fylkesordføreren mener det er et viktig signal overfor befolkningen i Finnmark å legge et slikt første møte til Kirkenes.

Finnmark er det nye fylkets navn

Fylkesordføreren mener at navnet på det nye fylket bør være Finnmark. Dette er på sitt vis å gå tilbake til det historiske Finnmarkens amt som i perioden 1787 til 1866 omfattet dagens Troms og Finnmark.

Like mange medlemmer i fellesnemd

Fylkesordføreren vil påpeke at det er store ulikheter mellom Troms og Finnmark når det gjelder areal, ressurser og innbyggertall. Å kun fokusere på innbyggertall som kriterium for sammensetning av en fellesnemd vil etter fylkesordføreren mening være et dårlig utgangspunkt for sammenslåing av fylkene. Fylkesordføreren mener derfor det er viktig at en fellesnemd har like mange representanter fra begge fylkene. Så langt fylkesordføreren kjenner til så har også dette blitt løsningen i mange av sammenslåingsprosessene på kommunalt nivå.

Antall medlemmer i nytt fylkesting

Kommunelovens § 7 regulerer minimumsantall medlemmer av fylkestinget og med innbyggertallet iden nye fylket skal det minimum bestå av 35 medlemmer. Når fylkestinget i Finnmark behandlet regionreformen i desember 2016 pekte fylkesrådmannen på faren for at Finnmarks befolkning ikke ville ha noen demokratiske fordeler av å slå seg sammen med Troms. Regionreformen har som mål å styrke befolkningens innflytelse og engasjement i egen region. Fylkesordføreren mener derfor viktig at antallet fylkestingsrepresentanter i det nye fylkestinget ikke blir så lavt at det er stor sannsynlighet for at enkelte deler av fylket ikke får representanter i et nytt fylkesting. I et så stort fylke vil det være viktig å ha politikere med lokal kunnskap om de ulike delene av regionen.

Hovedsete i regionen må legges til Vadsø

Fylkesordføreren mener at det er viktig at eksisterende kompetansemiljøer i Vadsø og Tromsø ivaretas i det nye fylket. Det er stor forskjell på de to byene med tanke på arbeidsmarked og sammensetning av offentlige og private arbeidsplasser. Det vil sannsynligvis ha flere negative konsekvenser for Vadsø og Finnmark dersom hovedadministrasjonen legges til Tromsø enn motsatt. For Tromsø vil plassering av hovedsetet fortsatt være viktig, men av en mer symbolsk betydning. Tromsø har større muligheter til å absorbere en endring i offentlige arbeidsplasser enn Vadsø ettersom arbeidsmarkedet er større både i privat og offentlig sektor. I Vadsø vil det være en stor risiko for at kompetansen forsvinner ut av fylket.

Vadsø kommune har i dag ingen utfordringer i forhold til trafikk, boliger, tilgjengelighet til barnehageplasser, skole og er godt tilgjengelig via vei, fly og hurtigrute. Det er også gode flyforbindelser mellom Tromsø og Vadsø. Kommunen har lang tradisjon for å legge til rette for kompetansesarbeidsplasser og har god forutsetning for å være vertskap for en kompetent og effektiv administrasjon og tjenesteproduksjon, med attraktive og utviklende arbeidsplasser. Sentraladministrasjonen i Finnmark fylkeskommune har lang erfaring med å rekruttere og beholde godt kvalifiserte medarbeidere.

I en geopolitisk sammenheng er Vadsøs plassering nær grensen til Russland viktig og samarbeidet med russiske myndigheter i Barentsregionen har lange tradisjoner i Finnmark. Dagens geopolitiske situasjon tilsier at det for nasjonens suverenitetshevdelse, er viktig med et bosetningsmønster som viser at Norge har et velfungerende og kompetent samfunn nær grensen mot Russland. Fylkesordføreren mener det også er et viktig signal at regionalt politisk nivå er representert i Øst-Finnmark.

Fylkesordføreren mener derfor at det er svært gode argumenter for at hovedsetet for administrasjonen og politisk ledelse i den nye regionen legges til Vadsø, med en egen avdeling i Tromsø. Fylkesting bør arrangeres på omgang mellom Tromsø og Vadsø, mens andre politiske møter bør gjennomføres i de ulike delene av den nye regionen.

Ekspertutvalg om flytting av nye oppgaver til regionene

Det skal i nærmeste fremtid nedsettes et ekspertutvalg som ser på flytting av oppgaver fra statlig nivå til de nye regionene. KS har ytret ønske om å delta i utvalget. KS mener videre at oppgaver må legges på lavest mulig effektive nivå, at staten kan ta seg av oppgaver som skal gjennomføres likeartet over hele landet og at oppgaver som forutsetter lokal kjennskap og lokalt initiativ legges til region- eller kommunenivå.

Fylkesordføreren mener i tillegg at den nye regionen bør arbeide for at statlige oppgaver flyttes til regionene og at regionen tar distriktspolitiske hensyn og sørger for at disse plasseres på ulike steder i regionen. I Finnmark har vi lange tradisjoner for ivareta landsdekkende oppgaver slik som Sykehusinnkjøp HF, Kontoret for voldsoffererstatning, Statens innkrevingssentral, etc. og fylkesordføreren mener den nye regionen må jobbe for å motvirke sentraliseringstendensen i samfunnet.

Formannskapsmodellen som politisk styringsmodell

Finnmark har i dag formannskapsmodellen, mens Troms har parlamentarisme som styringsform. Det er fordeler og ulemper med begge modellene, men slik fylkesordføreren ser det er formannskapsmodellen en langt rimeligere og mindre geografisk utfordrende enn den parlamentariske modellen. I den parlamentariske modellen har posisjonen en mye sterkere rolle enn opposisjonen. I Trøndelagsfylkene var det eksempelvis i utgangspunktet to ulike politiske styringsmodeller, og i det nye Trøndelagsfylket har en valgt formannskapsmodellen som politisk styringsmodell. Fylkesordføreren mener derfor at det er naturlig at formannskapsmodellen velges som styringsform i den nye regionen.

Søknad om oppløsning av den nye regionen

Fylkesordføreren vil til slutt gjøre oppmerksom på at hvis det ved et eventuelt regjeringsskifte etter Stortingsvalget 11.september åpnes for at tvangssammenslåtte regioner kan søke om oppløsning, så vil det bli fremmet en sak for fylkestinget 25.-26.oktober angående dette.

Runar Sjøstad

Fylkesordfører

Vedlegg:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Veileder. «*Etablering av nye kommuner og fylkeskommuner – formelle rammer og erfaringer fra tidligere sammenslåinger*»